

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Етика професійного життя психолога»

Ступінь вищої освіти	Магістр
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Психології
Семестр	II
Кількість кредитів	2
Мова викладання	українська

Викладач	к.психол.н., доц. Яцюрик Алла Олександрівна
Контактна інформація	alla.yatcyurik@icloud.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	<p>Особливе місце у діяльності психолога займає налагодження взаємовідносин з людьми різних категорій, у зв'язку з цим гостро постає питання про співвідношення діяльності психолога з нормами професійної етики. Тому важливо, щоб майбутні психологи стали компетентними в питаннях етичних аспектів своєї професії, оскільки ця дисципліна покликана сформувати сукупності моральних імперативів про обов'язки психолога, його етичні зобов'язання, про межі його професійної та особистої свободи як фахівця, чия робота пов'язана з втручанням в особисте життя людини .</p> <p>Значну роль в подоланні розриву між основами професійної етики та їх реальним здійсненням в практичній діяльності відіграє система професійної підготовки психологів всіх рівнів.</p>
Мета та цілі	<p>Основною метою курсу «Етика професійного життя психолога» є надати студентам необхідні знання з основ професійної етики психолога, з етичної комунікації в професійній діяльності, про способи її використання у практичній діяльності; сформувати уміння і навички реалізації професійної етики на практиці.</p>
Результати навчання	<p>Знати та розуміти категоріальний апарат, основні принципи, методи, техніки роботи практичного психолога. Вміти вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності. Демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання, саморозвитку.</p>

Soft skills:
соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми

Навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність.

Пререквізити

Базові знання з дисциплін: «Методика роботи практичного психолога», «Основи психологічного консультування», «Психодіагностика», «Основи психокорекції».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Предмет та завдання професійної етики психолога.	Предмет та об'єкт професійної етики психолога. Етика як філософська наука. Сутність і значення поняття «мораль». Мораль як спосіб універсальної оцінки вчинків та поведінки особистості. Моральні цінності. Толерантність. Патріархальна мораль. Деонтологія як вчення про обов'язок. Принцип справедливості та принцип обов'язку перед суспільством. Завдання професійної етики психолога.	Опитування, практичні завдання тести
Тема 2. Історія професійної етики.	Поняття про «кодекс честі». Перші професійно-етичні кодекси часів середньовіччя XI-XII ст.. Моральний кодекс лікарів «Клятва Гіппократа». Перші етичні кодекси психолога. Міжнародні організації психологів. Міжнародний союз психологічної науки. Американська психологічна асоціація. Етичний кодекс психолога в Україні.	Опитування, практичні завдання тести
Тема 3. Принципи професійної етики психолога.	Принципи надання психологічної допомоги. Питання добровільного отримання допомоги. Основні поняття, принципи професійної етики психолога. Професійна тайна і конфіденційність. Компетентність та відповідальність. Принципи етичної та юридичної правочинності. Благополуччя клієнта і професійна кооперація. Принцип морально-позитивного ефекту професійних дій психолога. Інформована (обізнана) згода клієнта при роботі психолога.	Опитування, практичні завдання тести
Тема 4. Професійні ризики психологів.	Цілісність особистості, професійна деформація і вигорання в роботі психолога. Проблема професійної деструкції у розвитку психолога. Особисті	Опитування, практичні завдання тести
Тема 5. Етичні	Гіперопіка клієнта та надцінність консультанта. Самоствердження психолога на консультації. Надмірна	Опитування, практичні

<p>труднощі та помилки психологів-початківців.</p>	<p>природність чи штучність психолога-консультанта. Переоцінювання ролі психодіагностики. Психолог переживає проблеми клієнта як свої власні. Багаточасова консультація як помилка психолога. Встановлення діагнозу лише за результатами тестових завдань. Вільне поводження з діагностичним інструментарієм. Жорстке дотримання обраної гіпотези. Прагнення обов'язково дати пораду. Маніпулювання. Перенос та контрперенос. Розмежування особистих та професійних відношень.</p>	<p>завдання тести</p>
<p>Тема 6. Етичні проблеми окремих напрямків діяльності психолога.</p>	<p>Етика психологічного консультування. Моральні колізії сімейної психології. Етичні особливості роботи з дітьми та підлітками. Етичні проблеми викладання психології в різних аудиторіях. Етичні питання клінічної психології та психіатрії. Етичні основи та принципи клінічної психології. Етика спілкування з родичами психіатричних (і наркозалежних) пацієнтів.</p>	<p>Опитування, Практичні завдання тести</p>
<p>Тема 7. Моральні проблеми роботи психолога в особливих ситуаціях.</p>	<p>Робота з людьми в екстремальних ситуаціях і станах, її моральні ризики та проблеми. Етичні аспекти геронтопсихології. Психологічні проблеми спілкування у старечому віці. Робота з важкохворими та вмираючими – етичні аспекти. Емоційне обнадіювання на успіх лікування. Егротогенія та ятрогенія</p>	<p>Опитування, Практичні завдання тести</p>
<p>Тема 8. Етика психологічних досліджень.</p>	<p>Етика наукового дослідження в психології. «Етичний Кодекс психолога» «Етичні правила психологічних досліджень». Зарубіжні етичні комітети при установах. Деонтологічний аналіз психологічних досліджень. Зв'язок етики та права в психології. Етичні аспекти психологічної діагностики. Професійна компетентність. Конфіденційність дослідження. Об'єктивність дослідження. Принцип профілактичного викладення матеріалу. Принцип обмеженого поширення спеціальних методик.</p>	<p>Опитування, практичні завдання тести</p>
<p>Тема 9. Імідж та етикет психолога.</p>	<p>Природа і мистецтво як фактори підтримки професіоналізму психолога. Основи етикету і ділової культури у роботі психолога. Професійний імідж психолога та зміцнення авторитету психології в суспільстві. Психологічна структура іміджу професіонала.</p>	<p>Опитування, практичні завдання тести</p>

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Бербешкина З.А. Совесть как этическая категория. – М., 1986. – 101с.
2. Бондаренко А.Ф. Психологическая помощь: теория и практика: Учеб. пос. для студентов ст. курсов психол. фак. – К.: Укртехпрес, 1997. – 216с.

3. Вачков И.В. Введение в профессию «психолог»: Учеб. Пособие / Под ред. И. Б. Гриншпуна. – 3-е изд., стер. – М. – Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2004. – 464с.
4. Динамика ценностей в социальной работе / Под ред. Стивена Шардлоу. К., 1996. 206 с.
5. Дробницкий О.Г. Понятие морали: Историко-критический очерк. М., 1974. С.349-374.
6. Дубровина И.В. Школьная психологическая служба. – М.: Педагогика, 1991. – 232с.
7. Ермоленко А.Н. Этика ответственности и социальное бытие человека (Современная немецкая практическая философия). – К., 1994. – 200с.
8. Этический кодекс психолога / Психолог. – 2004. – №43 (139). – С.1-4 (вкладка).
9. Зеленкова И.Л. Основы этики. – Мн., 1998.
10. Золотухина-Аболина Е.В. Курс лекций по этике. – Ростов н/Д., 1999.
11. Каган М.С. Мир общения: Проблема межсубъектных отношений. – М., 1988.– 319с.
12. Кан М. Между психотерапевтом и клиентом: новые взаимоотношения. – СПб.: Б.С.К., 1997.
13. Климов Е.А. Общечеловеческие ценности глазами психолога-профессиоведа // Психологический журнал. Т.14. – 1994. – №4. – С.130-136.
14. Колтунович Т. А. Этический кодекс психолога : навч.-метод. посіб. / Т. А. Колтунович; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. - Чернівці : Рута, 2007. - 232 с.
15. Конвенция о правах ребенка. Одобрена генеральной Ассамблеей ООН 20.11.1989г. вступила в силу в СССР 15.09.1990г. // Обухова Л.Ф. Детская (возрастная) психология. Учебник. – М.: Роспедагенство, 1996. – С.366-368.
16. Конвенция Совета Европы о защите личности в связи с автоматической обработкой персональных данных (Конвенция Совета Европы о защите личности в связи с автоматической обработкой персональных данных. Страсбург, 28 января 1981г.)
17. Малахов В.А. Этика: Курс лекцій: Навч. посібник. – К.: Либідь, 2004. – 384с.
18. Мур Дж. Принципы этики. – М., 1984. – С.66-79.
19. Нормы профессиональной этики для разработчиков и пользователей психоаналитических методик. Стандартные требования к психологическим тестам. – Ярославль: «Дебют», 1991. – 18с.
20. Положення про психологічну службу системи освіти України (03.05.1999)
21. Протанская Е. С., Семенова С. В., Ходаковская. О. В. Профессиональная этика психолога: [учеб. и прак-м для академ. бакалаврата]. М. : Юрайт, 2016. – 233 с.
22. Профессиональный кодекс этики для психолога. Бонн, ФРГ // Вопросы психологии. – 1990. – №6.
23. Рабочая книга практического психолога: Технология эффективной профессиональной деятельности // Под ред. А.А.Деркача. – М.: Изд.дом «Красная площадь», 1996.
24. Социальные и этические аспекты психологической диагностики. Этический кодекс психолога-диагноста / Акимова М.К., Берулава Е.М. Психологическая диагностика детей и подростков: Уч. пос.для студ. / Под ред. Гуревича К.М., Борисовой Е.М. М.: Международная педагогическая академия, 1995, – С.270-280.
25. Хартия прав человека: Всеобщая Декларация прав человека (Принята Генеральной Ассамблеей ООН 10 декабря 1948г.)
26. Шелер М. Формализм в этике и материальная этика ценностей. Избранные произведения. – М., 1994. – С.259-337.
27. Этические стандарты для психолога. – Мадрид. Испания, 1987 // Вопросы психологии. – 1990. – №5. – С.158-162.
28. Этические стандарты психолога //Американский психолог.– 01.1963 // Вачков И.В. Введение в профессию «психолог»: Учеб. пособие – М.: Изд-во Московского психолого- социального института; 2004. – 464с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика

Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.

Політика щодо академічної доброчесності

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістові модулі 1-2 (теми 1-9)	20
Самостійна робота	20
Індивідуальна науково-дослідна робота	20
Підсумковий контроль (теми 1-9)– екзамен	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни